

ATCERES KONFERENCE “LATVIEŠU TERMINOLOĢIJA SIMTS GADOS”

Šogad aprit 100 gadu kopš Izglītības ministrijas Terminoloģijas komisijas izveides 1919. gada rudenī, kad aizsākās valstiskas rūpes par nacionālās terminu sistēmas attīstību. Lai atzīmētu šo svinīgo notikumu un atskatītos uz paveikto, kā arī identificētu aktuālās problēmas un iezīmētu nākotnes perspektīvas, 2019. gada 3. oktobrī LZA Terminoloģijas komisija (LZA TK) kopā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB) rīkoja konferenci “Latviešu terminoloģija simts gados”.

Konference pulcēja plašu terminoloģijas darba interesentu loku ne vien no valodnieku, bet arī no nozaru speciālistu vidus. Daudzveidīgā konferences programma sniedza iespēju referēt, gūt plašāku ieskatu un diskutēt par dažādiem terminoloģijas jautājumiem, sākot no vispārīgās terminoloģijas teorijas līdz pat mākslas un poligrāfijas terminu problemātikai. Darbs noritēja trīs paralēlās sesijās, un vairāki konferences dalībnieki pēc konferences vien izteica nožēlu, ka nav varējuši apmeklēt visus referātus.

Rīta plenārsēdē vairāk tika veltīta vispārīgiem un teorētiskiem terminoloģijas aspektiem. Juris Baldunčiks no Ventspils Augstskolas sniedza ieskatu vispārīgajā jeb tradicionālajā terminoloģijas teorijā un tās kritiķā, savukārt Iveta Pūtele no LU Latviešu valodas institūta pastāstīja sīkāk par pirmās Terminoloģijas komisijas darbu un devumu. Regīna Kvašīte no Šauļu Universitātes savā referātā salīdzināja pirmo Terminoloģijas komisiju darbu Latvijā un Lietuvā. LZA TK loceklis Aldis Lauzis pievērsās tādiem specifiskiem terminiem kā “vārds” un “vārdkopa”, bet Andrejs Veisbergs no Latvijas Universitātes analizēja frazeoloģijas jēdziena un termina lietojumu.

Pēcpusdienā darbs noritēja trīs paralēlās sesijās. Pirmās sesijas centrā bija bibliotēkas terminoloģijas jautājumi. Tā, piemēram, Māra Jēkabsons no LNB aplūkoja bibliotēku nozares terminoloģiju padomju periodā. Otrajā sesijā uzmanība tika pievērsta terminoloģijas problēmjautājumiem eksaktajās zinātnēs. Šajā sesijā galvenokārt referēja LZA TK locekļi, aptverot tādas nozares kā enerģētika (Zane Broka un Kārlis Timmermanis), poligrāfija (Uldis Cerbulis), IT nozare (Dace Šostaka) un spēkrati (Juris Gunārs Pomers). Nacionālās botāniskās nomenklatūras specifiku savā referātā atklāja Viesturs Šulcs no Latvijas Lauksaimniecības universitātes. Toties trešajā sesijā referenti akcentēja dažādus terminoloģijas aspektus humanitārajās zinātnēs. Tā, piemēram, Kristiāna Ābele no Latvijas Mākslas akadēmijas iezīmēja tēlotājas mākslas pamatterminu attīstību 19. gadsimta otrajā pusē.

Noslēguma plenārsēdē ar referātiem uzstājās LZA TK priekšsēdētājs Māris Baltiņš un LZA TK zinātniskā sekretāre Astrīda Vucāne. Astrīda Vucāne savā referātā pastāstīja sīkāk par pēdējā piecgadē sniegtajām LZA TK konsultācijām, savukārt Māris Baltiņš sniedza visaptverošu ieskatu terminoloģijas teorijā un praksē Latvijā kopš 19. gadsimta vidus.

Nobeigumā LZA TK priekšsēdētājs Māris Baltiņš norādīja, ka šī ir jau trešā terminoloģijas konference, ko organizē LZA TK Informācijas un dokumentācijas terminoloģijas apakškomisija Intas Virbules un Ineses Kazākas vadībā, un izteica cerību, ka šī tradīcija turpināsies arī nākotnē.

Astrīda Vucāne
LZA TK zinātniskā sekretāre